

FAKTA- ARK

MONUMENTET

CHRISTIAN AUGUST-MONUMENTET

Statsbygg eier og forvalter over 2300 bygninger i Norge og utlandet på vegne av staten. Ansvaret for bygningene som ligger på Bygdøy deles mellom Statsbygg og Det Kongelige Hoff og Statsbygg og Norsk Folkemuseum. Statsbygg har ansvaret for utvending vedlikehold, tekniske anlegg og tiltak som krever byggetillatelse. Det Kongelige Hoff og Norsk Folkemuseum har ansvar for indre vedlikehold, inventar og utomhusarealer. Dette gjelder for eksempel hovedbygning og tjenerfløy på Bygdø Kongsgård, Oscarshall, Sæterhytten og Christian August-monumentet.

Statsbygg forvalter i tillegg kystlinjen fra Huk til Hengstrand, inkludert Bygdøy Sjøbad og Paradisbukta.

FAKTA

Byggeår: 1814
Restaurert: høst 2009-vår 2010
Adresse: Kongeskogen/Christian Frederiksvei
Eies av staten og forvaltes av Norsk Folkemuseum og Statsbygg

MONUMENTET

Støtten er satt sammen av støpejerns-plater som er holdt sammen av støpte ringe. Monumentet er støpt på Næs jernverk i 1814. Støtten er 2,7 m høy og prydet med en urne på toppen. Det har en grunnflate på 70 x 70 cm og står på to trappetrinn av granitt. Forsiden av monumentet viser i relieff en krans av olivengrener rundt inskripsjonen "Venskabs Minde for Christian August". På motsatt opplyses det at "Dette Minde sattes af Prinds Frierich til Hessen Aar MDCCCX [1810] og fornyedes Aar MDCCCXIV [1814] af Christian Frederik, Norges Konge."

En annen av monumentets sider viser to korslagte kommandostaver, de henviser til Christian Augusts militære rang. På motsvarende side er monumentet dekorert med en gresk tårerkrukke, et kjent symbol for sorg fra tidens gravmonumenter. Monumentet hadde de første årene en grønn fargeyanse, for å illudere irret kobber. Tanken var at det skulle forestille et edlere metall enn jern. Opprinnelig sto nok monumentets dekor uten forgylling, slik at detaljene i støpejernet fremsto gjennom en relieffvirkning, ikke ved en fargeforskjell.

CHRISTIAN FREDERIK

Bokstavene "Norges Konge" under

Christian Frederiks navn var forsøkt hugget vekk. Når eller av hvem dette er gjort vet vi ikke, men det er presentert flere teorier. En oppfatning går ut på at siden monumentet først kom fra Næs jernverk etter at Christian Frederik var abdisert og hadde forlatt landet, var tittelen "Norges Konge"

ukorrekt og måtte fjernes i forbindelse med oppføringen i november 1814. Andre hevdet at det var den svenske stattholderens adjutanter som hadde hugget vekk bokstavene for å utslette Christian Frederiks navn fra Norges historien. Borthuggingen ble da omtalt som hærverk.

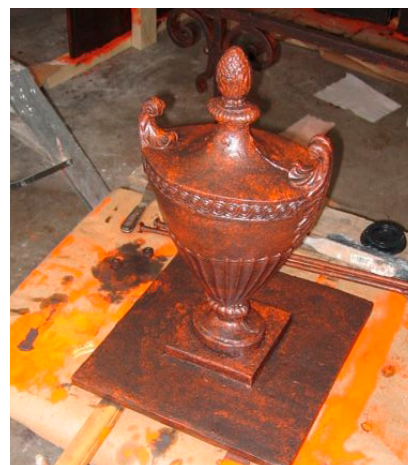
EN UGUNSTIG SKJEBNE...

Midt på 1830-tallet var monumentet ødelagt og lå spredd i flere deler i Kongeskogen. I 1836 kjøpte kong Carl Johan Ladegaardsøen Hovedgård (dagens Bygdø Kongsgård) på statsauksjon. Kongens målsetning var å sikre Christianias innbyggere en "offentlig Spadseregang" – en park.

Monumentet over Christian August ble restaurert og flyttet til dagens plassering i 1838. Siden har monumentet inngått som en av severdighetene i folkeparken på Bygdøy. Rundt 1900 ble også de borthugde bokstavene i kongetittelen oppmalt og er ved senere restaureringer forgyllt sammen med resten av tekst og ornamenten på støtten.

I 1980 ble monumentet også utsatt for skadeverk, urnen ble knekket av og slengt ned i skråningen mot sjøen. Siden har monumentet også blitt tagget på. Tidlig på 2000-tallet var monumentet svært medtatt. En høyst nødvendig restaurering i forbindelse med at det er 200 år siden Christian August død, ble prioritert. Monumentet ble demontert, sendt til fargeanalyse før det ble sandblåst og malt. I forbindelse med restaureringen har man valgt samme farge fra 1830-årene.

Monumentets omgivelser var svært gjengrodd og stiene hadde endret løp. Det ble utført hagehistoriske- og arkeologiske undersøkelser av parkområdet. Vegetasjonen er tilbakeført i tråd med opprinnelig plan, er mer åpent og synlig fra veien og med utsikt mot Oslofjorden. Utsiktsplassen er oppgradert med nytt rekkverk og benker. Stiene, grusplassen og beplantningen rundt monumentet er etablert på nytt.

FOTO/ILLUSTRASJONER

Illustrasjon side 1: Postkort fra 1904, Norsk Folkemuseums samling. Berg & Höeg, Kristiania 1904

Foto side 1: Statsbygg

Foto øverst og nederst side 2: Jan Vaaje, Statsbygg

Foto midten side 2: Anne-Lise Reinsfelt, Norsk Folkemuseum

Restaureringen er gjennomført av Statsbygg i samarbeid med Norsk Folkemuseum, Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB), Riksantikvaren og Miljøvernnavdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus.